

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

29 iunie 2010 *

În cauza C-441/07 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 24 septembrie 2007,

Comisia Europeană, reprezentată de domnii F. Castillo de la Torre și R. Sauer, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

recurentă,

cealaltă parte în proces fiind:

Alrosa Company Ltd, cu sediul în Mirny (Rusia), reprezentată de domnii R. Subiotto, QC, și K. Jones, solicitor-advocate, precum și de doamna S. Mobley, solicitor,

reclamantă în primă instanță,

* Limba de procedură: engleza.

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, doamna R. Silva de Lapuerta, domnul E. Levits și doamna C. Toader, președinți de cameră, domnii A. Rosas, K. Schiemann (raportor), M. Ilešić și U. Lohmus, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 iunie 2009,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 septembrie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Prin recursul formulat, Comisia Comunităților Europene solicită anularea Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 11 iulie 2007, Alrosa/Comisia (T-170/06, Rep., p. II-2601, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a anulat Decizia 2006/520/CE a Comisiei din 22 februarie 2006 privind o procedură de aplicare a articolului 82 din Tratatul CE și a articolului 54 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/B-2/38.381 – De Beers) (JO L 205, p. 24, denumită în

continuare „decizia în litigiu”), care face obligatorii angajamentele asumate de către De Beers SA (denumită în continuare „De Beers”) privind încetarea achizițiilor sale de diamante brute de la Alrosa Company Ltd (denumită în continuare „Alrosa”) începând din anul 2009, la sfârșitul unei faze de reducere progresivă a volumelor sale de achiziții aferente perioadei 2006-2008 și prin care se finalizează procedura, conform articolului 9 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167).

Cadrul juridic

- 2 Conform considerentului (13) al Regulamentului nr. 1/2003:

„Atunci când, în cursul procedurilor care pot să ducă la interzicerea unui acord sau a unei practici, întreprinderile propun Comisiei angajamente pentru a răspunde preocupărilor acesteia, Comisia ar trebui să poată adopta decizii care să facă respectivele angajamente obligatorii pentru întreprinderile în cauză. Deciziile privind angajamentele ar trebui să constate că nu mai există temeuri pentru acțiune din partea Comisiei, fără să concluzioneze dacă a avut loc sau are loc o încălcare. Deciziile privind angajamentele nu aduc atingere competențelor autorităților de concurență și instanțelor statelor membre de a constata și de a decide într-o cauză. Deciziile privind angajamentele nu sunt adecvate în cazurile în care Comisia intenționează să impună o amendă.”

3 Articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 prevede:

„Atunci când Comisia, acționând ca urmare a unei plângeri sau din oficiu, constată că există o încălcare a articolului 81 sau 82 din tratat, poate solicita printr-o decizie întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi în cauză să înceteze respectiva încălcare. În acest scop, Comisia le poate impune orice măsuri corective comportamentale sau structurale care sunt proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării. Măsurile corective structurale nu ar trebui impuse decât atunci când nu există o măsură corectivă comportamentală la fel de eficientă sau atunci când o măsură corectivă comportamentală la fel de eficientă ar fi mai oneroasă pentru întreprinderea în cauză decât o măsură corectivă structurală. Atunci când Comisia are un interes legitim de a acționa în acest mod, aceasta poate de asemenea constata că s-a comis o încălcare în trecut.”

4 Conform articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003:

„(1) Atunci când Comisia intenționează să adopte o decizie care impune încetarea încălcării, iar întreprinderile propun angajamente pentru a răspunde preocupărilor exprimate de Comisie în evaluarea sa preliminară, Comisia poate, printr-o decizie, să facă respectivele angajamente obligatorii pentru întreprinderi. O astfel de decizie poate fi adoptată pe o durată determinată și poate concluziona că nu mai există motive pentru acțiunea Comisiei.

(2) Comisia poate, la cerere sau din oficiu, să redeschidă procedura:

(a) în cazul în care intervine o schimbare esențială privind oricare dintre faptele pe care s-a fundamentat decizia;

(b) în cazul în care întreprinderile în cauză acționează contrar angajamentelor luate sau

(c) în cazul în care decizia a fost fundamentată pe informații incomplete, inexacte sau care induc în eroare, furnizate de părți.”

5 Articolul 27 alineatele (2) și (4) din Regulamentul nr. 1/2003 prevede:

„(2) Drepturile la apărare ale părților în cauză sunt pe deplin garantate în cadrul procedurilor. Acestea au dreptul de acces la dosarul Comisiei, sub rezerva interesului legitim al întreprinderilor de a-și proteja secretele de afaceri. Dreptul de acces la dosar nu include accesul la informațiile confidențiale și documentele interne ale Comisiei sau ale autorităților de concurență ale statelor membre. În special, dreptul de acces nu include accesul la corespondența dintre Comisie și autoritățile de concurență ale statelor membre sau dintre acestea din urmă, inclusiv documentele întocmite în temeiul articolelor 11 și 14. Nicio dispoziție din prezentul alineat nu împiedică Comisia să divulge și să utilizeze informațiile necesare pentru a dovedi o încălcare.

[...]

(4) Atunci când Comisia intenționează să adopte o decizie în temeiul articolului 9 sau al articolului 10, aceasta publică un rezumat al cauzei și conținutul esențial al angajamentelor sau al acțiunii viitoare propuse. Terții interesați pot să-și prezinte observațiile într-un termen stabilit de Comisie în publicarea efectuată și care nu poate fi mai mic de o lună. Publicarea ia în considerare interesul legitim al întreprinderilor în protejarea secretului lor de afaceri.”

Situația de fapt

- 6 Istoricul cauzei a fost prezentat la punctele 8-26 din hotărârea atacată după cum urmează:

„8 [Alrosa] este o societate stabilită la Mirny (Rusia). Aceasta este activă în special pe piața mondială a producției și furnizării de diamante brute, în cadrul căreia ocupă locul al doilea. Aceasta este prezentă în special în Rusia [unde] desfășoară activități de explorare, extracție, evaluare și furnizare, precum și o activitate de producere de bijuterii.

9 [De Beers] este o societate cu sediul în Luxemburg (Luxemburg). Grupul De Beers, în cadrul căruia aceasta este principala societate holding, este de asemenea activ pe piața mondială a producției și furnizării de diamante brute, în cadrul căreia ocupă locul întâi. Grupul este prezent în principal în Africa de Sud, Botswana, Namibia și Tanzania, precum și în Regatul Unit. Acesta desfășoară acolo activități de explorare, extracție, evaluare, furnizare, comerț și fabricare, precum și o activitate de producere de bijuterii, acoperind, așadar, întreaga filieră a diamantului.

10 La 5 martie 2002, Alrosa și De Beers au notificat Comisiei un acord încheiat la 17 decembrie 2001 între Alrosa și două filiale ale grupului De Beers, City and West East Ltd și De Beers Centenary AG (denumit în continuare «acordul notificat»), în vederea obținerii unei atestări negative sau a unei exceptări în temeiul Regulamentului nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81] și [82] din tratat (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3).

- 11 Acest acord, care se înscrisa în cadrul relației comerciale întreținute de multă vreme de Alrosa și De Beers, avea, în principal, ca obiect furnizarea de diamante brute.
- 12 Acordul era încheiat pentru o perioadă de cinci ani începând să curgă, în termenii articolului 12 din acesta, de la data la care Comisia ar confirma cocontractanților că «nu încălca articolul 81 alineatul (1) CE sau că avea dreptul la o excepție în temeiul articolului 81 alineatul (3) CE și că nu încălca în alt mod articolul 82 CE».
- 13 În această perioadă, Alrosa se angaja să vândă către De Beers diamante brute naturale produse în Rusia în valoare de 800 de milioane de dolari americani (USD) pe an, în timp ce De Beers se angaja să le cumpere de la aceasta, așa cum se stipula la articolul 2.1.1 din acordul notificat. Totuși, pentru al patrulea și al cincilea an de punere în aplicare a acordului notificat, Alrosa era autorizată să reducă această valoare la 700 de milioane USD, așa cum stipula articolul 2.1.2 din acordul notificat. Valoarea de 800 de milioane USD, stabilită în funcție de prețurile în vigoare la data încheierii acordului notificat, corespundea aproximativ unei jumătăți din producția anuală a societății Alrosa și totalității producției sale exportate în afara Comunității Statelor Independente (CSI).
- 14 La 14 ianuarie 2003, Comisia a adresat [Alrosa] și De Beers o comunicare privind obiecțiunile cu referința COMP/E-3/38.381, în care a apreciat că acordul notificat era susceptibil să constituie un acord anticoncurențial interzis de articolul 81 alineatul (1) CE și care nu putea fi exceptat în temeiul articolului 81 alineatul (3) CE. În aceeași zi, aceasta a adresat De Beers o comunicare privind obiecțiunile distinctă, cu referința COMP/E-2/38.381, în care a apreciat că acordul era susceptibil de a constitui un abuz de poziție dominantă interzis de articolul 82 CE.

- 15 La 31 martie 2003, [Alrosa] și De Beers au adresat Comisiei observații scrise comune ca răspuns la comunicarea privind obiecțiunile emisă în cazul COMP/E-3/38.381.
- 16 La 1 iulie 2003, Comisia a adresat [Alrosa] și De Beers o comunicare privind obiecțiunile suplimentară, în care a apreciat că acordul notificat era, de asemenea, susceptibil de a constitui un acord anticoncurențial interzis de articolul 53 alineatul (1) din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE) [din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, denumit în continuare «Acordul privind SEE»)] și care nu poate fi exceptat în temeiul articolului 53 alineatul (3) din Acordul privind SEE. În aceeași zi, Comisia a adresat De Beers o comunicare privind obiecțiunile suplimentară distinctă, conform căreia acordul notificat era, de asemenea, susceptibil de a constitui un abuz de poziție dominantă interzis de articolul 54 din Acordul privind SEE.
- 17 La 7 iulie 2003, [Alrosa] și De Beers au prezentat Comisiei observațiile lor orale.
- 18 La 12 septembrie 2003, [Alrosa] a propus angajamente constând în reducerea progresivă a cantității de diamante brute vândute către De Beers începând din cel de al șaselea an de executare a acordului notificat și, începând cu 2013, în încetarea vânzării de diamante brute către De Beers. [Alrosa] a retras ulterior aceste angajamente.
- 19 La 14 decembrie 2004, [Alrosa] și De Beers au prezentat împreună angajamente (denumite în continuare «angajamentele comune») în scopul de a răspunde preocupărilor asupra cărora le informase Comisia. Aceste angajamente comune prevedeau reducerea progresivă a vânzărilor de diamante brute ale societății Alrosa către societatea De Beers, a căror valoare trebuia să ajungă de la 700 de milioane USD în 2005 la 275 de milioane USD în 2010, și plafonarea ulterioară a acestora la acest nivel.

- 20 La 3 iunie 2005, o «[c]omunicare [...] în cauza COMP/E-2/38.381 – De Beers/ Alrosa» a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (JO C 136, p. 32, denumită în continuare «comunicarea succintă»). În aceasta, Comisia a arătat că a primit angajamente din partea Alrosa și De Beers în cadrul examinării acordului în raport cu articolele 81 CE, 82 CE și cu articolele 53 și 54 din Acordul privind SEE (punctul 1), a rezumat cauza (punctele 3-10) și a descris angajamentele oferite (punctele 11-15). Comisia i-a invitat, de asemenea, pe terții interesați să îi prezinte observațiile în termen de o lună (punctele 2 și 17) și și-a făcut cunoscută intenția de a adopta o decizie prin care să facă obligatorii angajamentele comune, sub rezerva rezultatului acestei consultări a pieței (punctele 2-16).
- 21 Ca urmare a acestei publicări, 21 de terți interesați au prezentat observații Comisiei, care a informat Alrosa și De Beers cu privire la acestea la 27 octombrie 2005. În cursul acestei reuniuni, Comisia a invitat, de asemenea, părțile să îi prezinte, până la sfârșitul lunii noiembrie 2005, noi angajamente comune în sensul unei încetări complete a relațiilor lor comerciale începând din 2009.
- 22 La 25 ianuarie 2006, De Beers a prezentat individual angajamente (denumite în continuare «angajamentele individuale ale societății De Beers») prin care urmarea să răspundă preocupărilor exprimate de Comisie în lumina rezultatelor consultării pieței. Angajamentele individuale ale societății De Beers prevedeau reducerea progresivă a vânzărilor de diamante brute de către societatea Alrosa către societatea De Beers, a căror valoare trebuia să ajungă de la 600 de milioane USD în 2006 la 400 de milioane USD în 2008, precum și suprimarea ulterioară a acestora.
- 23 La 26 ianuarie 2006, Comisia a comunicat [Alrosa] un extras din angajamentele individuale ale societății De Beers și a invitat-o să își prezinte observațiile cu privire la acest subiect. Aceasta i-a transmis, de asemenea, o copie a versiunilor neconfidențiale ale comentariilor formulate de terți.

24 În continuare, între [Alrosa] și Comisie a intervenit un schimb de opinii cu privire la anumite aspecte ale procedurii prevăzute la articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și la implicațiile acestora în speță. Erau în discuție, în principal, problema accesului la dosar, precum și problema dreptului la apărare și, în special, a dreptului de a fi audiat. În plus, în scrisoarea sa din 6 februarie 2006, [Alrosa] a prezentat comentarii referitoare la angajamentele individuale ale societății De Beers și la observațiile terților.

25 La 22 februarie 2006, Comisia a adoptat [d]ecizia [în litigiu].

26 Conform articolului 1 din [d]ecizi[a] [în litigiu], «[a]ngajamentele enumerate în anexă sunt obligatorii pentru De Beers» și, conform articolului 2, «[p]rocedura inițiată în speță încetează».

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

7 La 29 iunie 2006, Alrosa a introdus o acțiune la Tribunal. În susținerea acțiunii, aceasta a invocat trei motive întemeiate pe:

— încălcarea dreptului de a fi audiat;

- încălcarea, în cadrul deciziei în litigiu, a prevederilor articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 care interzic să se impună unei întreprinderi în cauză, cu atât mai mult pe o durată nelimitată, angajamente pe care aceasta nu și le-a asumat în mod voluntar;
 - caracterul excesiv al angajamentelor făcute obligatorii, cu încălcarea articolului 9 menționat, a articolului 82 CE, a libertății contractuale și a principiului proporționalității.
- 8 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a anulat decizia în litigiu. Raționamentul Tribunalului poate fi rezumat după cum urmează.
- 9 La punctul 126 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că „[decizia în litigiu] cuprinde[a] o eroare de apreciere care, de altfel, prezent[a] un caracter vădit. Astfel, reie[șea] în mod vădit din împrejurările cauzei că alte soluții mai puțin constrângătoare decât interzicerea permanentă a tranzacțiilor dintre De Beers și Alrosa erau posibile pentru atingerea scopului urmărit prin [decizia în litigiu], că identificarea acestora nu prezenta dificultăți tehnice speciale, iar Comisia nu se putea sustrage de la a le examina”.
- 10 La punctul 128 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că, la prima vedere, soluția cea mai adecvată ar fi fost, așadar, să se interzică părților încheierea oricărui acord care să permită De Beers să își rezerve totalitatea sau chiar o parte substanțială din producția Alrosa exportată în afara Comunității Statelor Independente, fără să fi fost necesar să se interzică orice cumpărare de către De Beers de diamante produse de Alrosa.
- 11 La punctul 129 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că, în speță, Comisia nu a reușit să explice de ce angajamentele comune nu erau în măsură să răspundă preocupărilor exprimate în cadrul evaluării sale preliminare. La punctul 132

din această hotărâre, Tribunalul a concluzionat că angajamentele comune respective, pe care Comisia nu avea, desigur, obligația să le ia în considerare, constituiau, cu toate acestea, o măsură mai puțin constrângătoare decât cea pe care aceasta a decis să o facă obligatorie.

- 12 La punctul 156 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că Alrosa a susținut în mod întemeiat, pe de o parte, că interzicerea oricărei tranzacții comerciale între De Beers și ea însăși pentru o durată nedeterminată depășea în mod vădit ceea ce era necesar pentru a atinge scopul urmărit și, pe de altă parte, că existau alte soluții proporționale cu acest obiectiv. Tribunalul a adăugat că recurgerea la procedura ce permite să facă obligatorii angajamentele propuse de o întreprindere în cauză nu exonera Comisia de aplicarea principiului proporționalității, care presupune verificarea *in concreto* a viabilității acestor soluții intermediare. În consecință, la punctul 157 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că motivul invocat de Alrosa întemeiat pe încălcarea articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității este întemeiat și că decizia în litigiu trebuie să fie anulată pentru acest unic motiv.
- 13 Cu toate acestea, cu titlu suplimentar, Tribunalul a examinat motivul invocat de Alrosa întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi audiat.
- 14 La punctele 176, 177, 186 și 187 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că, întrucât Alrosa a fost implicată în cele două proceduri deschise de Comisie ca urmare a notificării acordului său cu De Beers și întrucât procedurile desfășurate de Comisie în temeiul articolelor 81 CE și, respectiv, 82 CE au fost întotdeauna considerate, în fapt, drept o singură procedură atât de către Comisie, cât și de către Alrosa și de către De Beers, conexitatea dintre cele două proceduri, precum și faptul că decizia în litigiu menționează expres societatea Alrosa ar fi trebuit să determine recunoașterea în favoarea acesteia din urmă, pentru procedura considerată în ansamblul său, a drepturilor acordate unei „întreprinderi în cauză” în sensul Regulamentului nr. 1/2003, deși, *stricto sensu*, aceasta nu este întreprindere în cauză în procedura referitoare la articolul 82 CE.

- 15 La punctul 191 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit că respectarea dreptului de a fi audiat în orice procedură susceptibilă de a conduce la un act cauzator de prejudicii pentru o persoană determinată reprezintă un principiu fundamental al dreptului comunitar care trebuie respectat chiar și în absența oricărei reglementări privind procedura respectivă (Hotărârea Curții din 24 octombrie 1996, Comisia/Lisrestal și alții, C-32/95 P, Rec., p. I-5373, punctul 21).
- 16 După ce a recunoscut, la punctul 195 din hotărârea atacată, că în mod cert Comisia era îndreptățită să aprecieze, după primirea observațiilor terților, că angajamentele propuse de părți nu răspundeau preocupărilor prezentate în cadrul evaluării sale preliminare, la punctul 196 din hotărârea menționată, Tribunalul s-a pronunțat totuși în sensul că respectarea dreptului de a fi audiat impune, într-un caz precum cel din speță, pe de o parte, ca întreprinderile care au propus angajamente să fie informate cu privire la elementele esențiale de fapt pe care s-a întemeiat Comisia pentru a solicita noi angajamente și, pe de altă parte, ca acestea să se poată exprima în această privință. Or, în opinia Tribunalului, în speță, Alrosa a beneficiat doar de o informare sumară referitoare la concluziile pe care le-a tras Comisia din observațiile terților. Astfel, Tribunalul a arătat că, în cursul reuniunii din 27 octombrie 2005, Comisia a informat-o doar despre faptul că observațiile terților vizaseră în principal riscul de împărțire a pieței și riscul privind existența unei înțelegeri între De Beers și Alrosa, iar membrul Comisiei împuternicit în materie de concurență solicitase echipei însărcinate cu soluționarea dosarului să nu accepte angajamentele comune ca atare. Tribunalul a precizat că, cu aceeași ocazie, Alrosa a primit un rezumat al observațiilor terților și a fost informată cu privire la conținutul angajamentelor pe care Comisia le aștepta de la părți, ca urmare a rezultatului negativ al consultării terților, și anume încetarea oricărei relații începând din 2009 și o nouă propunere de angajamente, pe această bază.
- 17 La punctul 201 din hotărârea atacată, Tribunalul a concluzionat că, întrucât nu a beneficiat de posibilitatea de a-și exercita pe deplin dreptul de a fi audiată cu privire la angajamentele individuale ale De Beers ca urmare a faptului că observațiile terților îi fuseseră transmise în același timp cu extrasul din angajamentele individuale ale acesteia din urmă, Alrosa fusese astfel pusă în imposibilitatea de a răspunde la acestea în mod util și de a propune noi angajamente comune împreună cu De Beers.

- 18 La punctul 203 din hotărârea menționată, Tribunalul a considerat că Alrosa dispunea, în împrejurări precum cele din speță, de dreptul de a fi audiată cu privire la angajamentele individuale ale De Beers pe care Comisia intenționa să le facă obligatorii în cadrul procedurii deschise în temeiul articolului 82 CE și că aceasta nu beneficiase de posibilitatea de a-și exercita pe deplin dreptul menționat.

Concluziile părților în fața Curții

- 19 Comisia solicită Curții:

- anularea hotărârii atacate;
- pronunțarea unei hotărâri definitive în prezenta cauză prin care să se constate că acțiunea în anulare formulată în cauza T-170/06 este neîntemeiată și
- obligarea Alrosa la plata cheltuielilor de judecată efectuate de Comisie în procedura aferentă cauzei T-170/06 și în prezentul recurs.

- 20 Alrosa solicită Curții:

- respingerea recursului;

- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, în special a celor privind asistența juridică, pe care aceasta le-a efectuat în prezenta procedură, și
- luarea oricărei alte măsuri pe care Curtea o va considera utilă.

Cu privire la recurs

- ²¹ În susținerea recursului formulat, Comisia invocă două motive. Primul motiv este întemeiat pe încălcarea de către Tribunal a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității. Al doilea motiv este întemeiat pe interpretarea și aplicarea eronată de către Tribunal a dreptului de a fi audiat.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea de către Tribunal a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și a principiului proporționalității

- ²² Primul motiv formulat de Comisie constă în două aspecte. Prin intermediul primului aspect al acestuia, Comisia susține că Tribunalul a interpretat și a aplicat greșit articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și a încălcat cerințele privind respectarea principiului proporționalității care decurg din această dispoziție.

- ²³ Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, Comisia impută Tribunalului că, în cursul examinării proporționalității angajamentelor, a aplicat greșit articolul 9 menționat, a săvârșit o eroare de interpretare a articolului 82 CE, a depășit cadrul controlului jurisdicțional, a denaturat conținutul deciziei în litigiu, precum și situația de fapt și a motivat insuficient hotărârea atacată cu privire la mai multe aspecte.

Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe interpretarea greșită de către Tribunal a cerințelor referitoare la respectarea principiului proporționalității ce decurg din articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003

— Argumentele părților

- ²⁴ În principal, Comisia susține că, în hotărârea atacată, Tribunalul a subestimat importanța caracteristicilor esențiale ale deciziilor prin care se aplică articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și a compromis aplicarea viitoare a acestei dispoziții.
- ²⁵ Deși admite că principiul proporționalității se aplică deciziilor prin care se pune în aplicare articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia critică poziția Tribunalului, cuprinsă la punctele 101 și 104 din hotărârea atacată, potrivit căreia, în esență, examinarea proporționalității unei decizii este identică indiferent dacă este efectuată în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003 sau în temeiul articolului 9 din acest regulament. O astfel de abordare nu ar respecta diferențele fundamentale care există între aceste două dispoziții. Astfel, spre deosebire de deciziile prin care se apli-

că articolul 7 din regulamentul menționat, deciziile privind angajamentele asumate în temeiul articolului 9 din acesta din urmă nu ar constata o încălcare și nici nu ar dispune încetarea unei încălcări. În consecință, articolul 9 menționat nu s-ar limita la o reducere a sarcinii probei în ceea ce privește constatarea unei încălcări.

²⁶ Comisia impută Tribunalului că, în hotărârea atacată, a apreciat conținutul normativ al principiului proporționalității prin referire la modul în care acesta este aplicat în cadrul unor decizii adoptate în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, ca și cum exercițiul de examinare comparativă care trebuie efectuat ar fi același indiferent de contextul normativ. O astfel de interpretare a principiului proporționalității ar lipsi articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 de efectul său util.

²⁷ În plus, Comisia impută Tribunalului că, la punctele 103-105 din hotărârea atacată, a considerat că examinarea proporționalității angajamentelor trebuie să facă abstracție de caracterul voluntar al acestora din urmă. Comisia consideră că articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 trebuie, cel puțin, să fie interpretat în sensul că întreprinderea care propune angajamentele alege modul în care dorește să răspundă preocupărilor în materie de concurență și este dispusă ca acestea să devină obligatorii. Tribunalul ar fi omis să considere că angajamentul asumat de către De Beers constituia o liberă alegere a acesteia din urmă în ceea ce privește modul în care dorea să răspundă preocupărilor exprimate de Comisie.

²⁸ În sfârșit, Comisia apreciază că interpretarea dată de Tribunal articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 poate diminua interesul pe care îl prezintă procedura prevăzută de această dispoziție întrucât, prin hotărârea atacată, Tribunalul a introdus obligația Comisiei de a constata existența unei încălcări, iar aceasta chiar și în cadrul aplicării articolului 9 menționat.

29 În această privință, Alrosa susține că conținutul principiului proporționalității rămâne același indiferent de situația specifică în cauză, chiar dacă întinderea controlului jurisdicțional exercitat variază de la o cauză la alta. În opinia Alrosa, Tribunalul s-a conformat practicii judiciare obișnuite și a ridicat problema dacă, în speță, Comisia nu dispunea de soluții alternative rezonabile și mai puțin constrângătoare, ajungând în cele din urmă la concluzia că aceasta era situația.

30 Alrosa consideră că, la punctele 101 și 140 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a impus Comisiei obligația să compare angajamentele propuse cu măsurile care ar fi putut figura într-o decizie ipotetică adoptată în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, ci a împiedicat-o să accepte o soluție disproporționată pentru singurul motiv că, în cadrul procedurii inițiate în temeiul articolului 9 din acest regulament, Comisia nu este obligată să dovedească existența unei încălcări. În opinia Alrosa, în hotărârea atacată se menționează în realitate că, având în vedere obiectivul urmărit, era vădit disproporționat să se solicite De Beers, în temeiul articolului 7 din regulamentul menționat, să înceteze orice relație comercială directă sau indirectă cu Alrosa. Spre deosebire de cele afirmate de Comisie, trimiterea la articolul 7 pe care o face Tribunalul nu ar trebui înțeleasă în sensul că impune Comisiei obligația ca, în toate cazurile în care se aplică articolul 9 din acest regulament, să desfășoare o procedură paralelă și ipotetică în temeiul articolului 7 menționat.

31 Alrosa consideră că, dacă o decizie adoptată de Comisie prezintă în mod vădit un caracter disproporționat într-o procedură inițiată în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003 și dacă se poate constata o încălcare, această decizie prezintă *a fortiori* un astfel de caracter în cazul în care se aplică articolul 9 din acest regulament, cel puțin atunci când, precum în prezenta cauză, acceptarea unor angajamente asumate în temeiul articolului 9 ar fi avut consecințe prejudiciabile pentru o întreprindere care nu le-ar fi acceptat și care ar fi avut calitatea de parte la proceduri.

- 32 În opinia Alrosa, Tribunalul nu a limitat competențele pe care le are Comisia în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003. Obligația acesteia din urmă de a lua în considerare soluții alternative mai puțin constrângătoare și de a îndepărta angajamente care, în mod vădit, nu pot răspunde preocupărilor Comisiei nu constituie un obstacol insurmontabil pentru îndeplinirea misiunii sale.
- 33 Alrosa susține că a fost exclusă de la negocierea privind angajamentele alternative care puteau fi preconizate. Caracterul voluntar al angajamentelor individuale ale De Beers nu ar fi trebuit să aibă efecte asupra examinării proporționalității angajamentelor acceptate de Comisie, în măsura în care acestea afectau Alrosa.

— Aprecieria Curții

- 34 Rezultă din articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 că, atunci când intenționează să adopte o decizie care impune încetarea unei încălcări, Comisia poate să facă obligatorii angajamentele propuse de întreprinderile în cauză, atunci când acestea sunt de natură să răspundă preocupărilor în materie de concurență identificate în evaluarea sa preliminară.
- 35 În acest caz, este vorba despre un nou mecanism introdus de Regulamentul nr. 1/2003, care vizează asigurarea unei aplicări eficiente a normelor de concurență prevăzute de Tratatul CE prin intermediul adoptării unor decizii care fac obligatorii angajamentele propuse de părți și considerate adecvate de Comisie, în vederea furnizării unei soluții mai rapide pentru problemele de concurență pe care aceasta le-a identificat, în loc de a acționa pe calea constatării oficiale a unei încălcări. Mai precis, articolul 9 din

regulamentul menționat este inspirat de considerente de economie a procedurii și permite întreprinderilor să participe pe deplin la procedură și să propună soluțiile pe care le consideră cele mai adecvate și în măsură să răspundă preocupărilor respective ale Comisiei.

- ³⁶ Astfel cum au arătat părțile și avocatul general la punctul 42 din concluzii, deși, spre deosebire de articolul 7 din Regulamentul nr. 1/2003, articolul 9 din acesta din urmă nu se referă în mod expres la noțiunea de proporționalitate, nu este mai puțin adevărat că, în calitate de principiu general al dreptului Uniunii, principiul proporționalității constituie un criteriu al legalității oricărui act adoptat de instituțiile Uniunii, inclusiv al deciziilor adoptate de Comisie în calitatea sa de autoritate competentă în domeniul concurenței.
- ³⁷ Astfel fiind, în cadrul examinării acțiunilor inițiate de Comisie fie în contextul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, fie în cel al articolului 9 din acesta din urmă, se ridică întotdeauna, pe de o parte, problema conținutului și a limitelor exacte ale obligațiilor care decurg din respectarea acestui principiu și, pe de altă parte, problema limitelor controlului jurisdicțional exercitat.
- ³⁸ Astfel, caracteristicile specifice ale mecanismelor prevăzute la articolele 7 și 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și mijloacele de acțiune pe care le oferă acest regulament în temeiul fiecăreia dintre aceste dispoziții sunt diferite, ceea ce implică faptul că obligația de a asigura respectarea principiului proporționalității, ce intră în sarcina Comisiei, are o întindere și un conținut diferite în funcție de cum aceasta este considerată în cadrul fiecăruia dintre cele două articole.
- ³⁹ Articolul 7 din Regulamentul nr. 1/2003 prevede în mod expres măsura în care principiul proporționalității se aplică în situațiile care intră în domeniul său de aplicare. Astfel, conform articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia poate impune întreprinderilor în cauză orice măsuri corective comportamentale sau

structurale care sunt proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării.

40 În schimb, articolul 9 din acest regulament prevede doar că, în cadrul unei proceduri inițiate în temeiul acestei dispoziții, astfel cum rezultă din considerentul (13) al regulamentului menționat, Comisia este dispensată de obligația de a califica și de a constata încălcarea, rolul său limitându-se la examinarea și la eventuala acceptare a angajamentelor propuse de întreprinderile în cauză, în lumina problemelor pe care le-a identificat în evaluarea sa preliminară și în raport cu scopurile pe care le urmărește.

41 Aplicarea de către Comisie a principiului proporționalității în contextul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 se limitează la verificarea faptului că angajamentele în discuție răspund preocupărilor cu privire la care aceasta a informat întreprinderile în cauză și că acestea nu au propus angajamente mai puțin constrângătoare care să răspundă la fel de adecvat acestor preocupări. În cadrul exercitării acestei verificări, Comisia trebuie totuși să ia în considerare interesele terților.

42 La rândul său, controlul jurisdicțional se limitează doar la a verifica dacă aprecierea efectuată de Comisie este vădit greșită.

43 Or, în hotărârea atacată, Tribunalul se întemeiază pe teza potrivit căreia aplicarea principiului proporționalității produce efecte identice atât în privința deciziilor adoptate în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, cât și în privința celor care sunt adoptate în temeiul articolului 9 din acest regulament.

- 44 La punctul 101 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a pronunțat între altele în sensul că ar fi contrar economiei Regulamentului nr. 1/2003 ca o decizie care, în temeiul articolului 7 alineatul (1) din acest regulament, ar trebui să fie privită ca neproportională cu încălcarea constatată să poată fi adoptată prin recurgerea la procedura prevăzută la articolul 9 alineatul (1) din regulamentul menționat sub forma unui angajament devenit obligatoriu.
- 45 Această constatare este eronată.
- 46 Astfel, așa cum s-a arătat deja la punctul 38 din prezenta hotărâre, aceste două dispoziții din Regulamentul nr. 1/2003 urmăresc două obiective diferite, dintre care unul vizează încetarea încălcării constatate, iar celălalt să răspundă preocupărilor Comisiei care rezultă din evaluarea sa preliminară.
- 47 În consecință, nimic nu justifică faptul ca măsura care eventual ar putea fi impusă în cadrul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003 să poată fi utilizată drept referință în vederea aprecierii conținutului angajamentelor acceptate în temeiul articolului 9 din acest regulament și ca tot ceea ce depășește măsura respectivă să trebuiască să fie considerat în mod automat neproportional. Astfel, chiar dacă deciziile adoptate în temeiul acestor două dispoziții sunt fiecare subordonate principiului proporționalității, aplicarea acestui principiu este totuși diferită în funcție de împrejurarea dacă este avută în vedere una sau cealaltă dintre aceste dispoziții.
- 48 Întreprinderile care propun asumarea unor angajamente în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 acceptă în mod conștient posibilitatea ca concesiile lor să depășească ceea ce Comisia însăși le-ar putea impune într-o decizie pe care ar adopta-o în conformitate cu articolul 7 din acest regulament după o examinare aprofundată. În schimb, încetarea procedurii de încălcare angajate împotriva acestor întreprinderi le permite să evite constatarea unei încălcări a dreptului concurenței și eventuala aplicare a unei amenzi.

49 În plus, faptul că angajamentele individuale propuse de o întreprindere au fost făcute obligatorii de Comisie nu implică faptul că alte întreprinderi sunt lipsite de posibilitatea de a-și proteja eventualele drepturi în cadrul raporturilor lor cu această întreprindere.

50 În consecință, trebuie concluzionat că susținerea Comisiei în sensul că Tribunalul a considerat în mod greșit, în cadrul hotărârii atacate, că aplicarea principiului proporționalității trebuie apreciată, în ceea ce privește deciziile adoptate în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, prin referire la modul în care această aplicare este apreciată în cadrul examinării deciziilor adoptate în temeiul articolului 7 din acest regulament, în pofida logicii diferite căreia îi răspund aceste două dispoziții, este întemeiată.

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe aplicarea greșită de către Tribunal a principiului proporționalității

— Argumentele părților

51 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului său motiv, Comisia contestă *inter alia* aprecierea efectuată de Tribunal, potrivit căreia, întrucât angajamentele comune propuse erau suficiente pentru a răspunde preocupărilor sale, aceasta ar fi trebuit să le accepte. Comisia impută Tribunalului că astfel acesta a adus atingere marjei de apreciere de care beneficiază Comisia în domeniul respectiv.

- 52 Comisia susține între altele că în hotărârea atacată nu s-a ținut cont de observațiile primite în cursul consultării publice desfășurate în temeiul articolului 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003, care au arătat în mod clar că, în opinia diferiților terți interesați, angajamentele comune și plafonul de 275 de milioane USD propus erau insuficiente pentru a răspunde preocupărilor în materie de concurență enunțate în comunicarea realizată în temeiul articolului 27 alineatul (4) și că aceste angajamente ar fi consolidat controlul exercitat de către De Beers pe piață. Două observații formulate de terți ar explica în special modul în care anumite achiziții permanente privind o cantitate considerabilă de diamante ar fi permis De Beers să își mențină rolul de „formator de piață” dincolo de valoarea propriei producții.
- 53 Comisia impută Tribunalului că a concluzionat, la punctul 136 din hotărârea atacată, că, în pofida faptului că această consultare publică generase rezultate negative, angajamentele comune erau suficiente pentru a răspunde preocupărilor Comisiei. Rezultatele consultării menționate ar fi trebuit să determine Tribunalul să considere că era vorba despre un domeniu destul de complex în care Comisia dispune de o marjă largă de apreciere sau, cel puțin, de o anumită marjă de apreciere.
- 54 Pe de altă parte, Comisia susține că a întâmpinat dificultăți importante pentru a identifica un plafon de vânzări adaptat pentru a răspunde preocupărilor sale în materie de concurență, având în vedere că rezultatele consultării publice fuseseră majoritar negative. În opinia acesteia, complexitatea se datora în special faptului că un plafon, indiferent care este acesta, este supus unor fluctuații anuale în funcție de condițiile pieței. Cu toate acestea, la punctul 125 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi considerat că, în speță, Comisia admisesse că nu a efectuat nicio analiză economică complexă și, la punctul 126 din această hotărâre, ar fi concluzionat că, în orice caz, aceste dificultăți erau inexistente.
- 55 Comisia consideră că argumentele sale au fost denaturate în mod considerabil. Ar rezulta în mod vădit din dosar că niciodată aceasta nu a lăsat să se înțeleagă că nu ar fi întreprins nimic pentru a aprecia plafonul cantitativ pertinent. Aceasta ar fi explicat că, în urma realizării analizei economice, nu fusese în măsură să stabilească nivelul de

vânzări exact care ar fi răspuns în mod cert tuturor preocupărilor sale în materie de concurență. În consecință, Comisia ar fi acceptat un angajament care i-ar fi permis să câștige timp în raport cu o investigație complexă.

56 La rândul său, Alrosa impută Comisiei că a acționat din oportunism, având în vedere că luarea în considerare a unor soluții alternative, și anume, de exemplu, stabilirea unui plafon convenit care să limiteze vânzările sale către De Beers, ar fi prelungit procedura. În opinia Alrosa, poziția Comisiei pare să sugereze, pe de o parte, că examinarea cazului avea un caracter urgent și că această instituție nu dispunea de un interval de timp suficient pentru a decide dacă vreuna dintre soluțiile alternative propuse de Alrosa putea să răspundă preocupărilor sale și, pe de altă parte, că măsurile propuse erau complicate și dificil de analizat. Or, nu aceasta ar fi fost situația.

57 Alrosa susține că propusese drept soluție alternativă la interdicția completă și permanentă a oricărei vânzări de diamante către De Beers reducerea progresivă a volumului vânzărilor sale către aceasta din urmă și, ulterior, limitarea vânzărilor sale la un quantum anual convenit împreună cu Comisia. În plus, Alrosa ar fi propus să fie, cel puțin, autorizată să vândă diamante brute prin recurgerea la licitații cu adjudecare în favoarea celui mai bun ofertant, inclusiv De Beers, însă această propunere a fost respinsă de Comisie.

58 De asemenea, în opinia Alrosa, în cadrul hotărârii atacate, Tribunalul nu sugerează că, atunci când apreciază soluțiile care pot fi preconizate, Comisia are obligația să acționeze cu o precizie științifică. Dimpotrivă, Tribunalul ar recunoaște în mod expres că trebuie să i se atribuie Comisiei o anumită marjă de apreciere în cadrul aplicării principiului proporționalității, fără să i se recunoască totuși o putere de apreciere nelimitată, care ar avea consecințe negative asupra unui terț.

— Aprecierea Curții

- ⁵⁹ Trebuie amintit că, în speță, Comisia a examinat angajamentele comune după ce a invitat terții să își prezinte observațiile și după ce a constatat caracterul negativ al rezultatelor acestei consultări publice, ceea ce a condus Comisia la concluzia că angajamentele respective nu erau suficiente.
- ⁶⁰ Pentru a răspunde criticii formulate de Comisie și a aprecia dacă, într-adevăr, astfel cum susține aceasta din urmă, Tribunalul a adus atingere marjei de apreciere de care Comisia dispune în cadrul acceptării unor angajamente în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, trebuie să se precizeze mai întâi întinderea acestei marje de apreciere.
- ⁶¹ Întrucât Comisia nu este obligată să caute ea însăși soluții mai puțin stricte sau mai moderate decât angajamentele care i-au fost propuse, astfel cum s-a arătat la punctele 40 și 41 din prezenta hotărâre, singura obligație care îi revenea în speță, în ceea ce privește proporționalitatea angajamentelor, era aceea de a verifica dacă angajamentele comune, prezentate în cadrul procedurii deschise în temeiul articolului 81 CE, erau suficiente pentru a răspunde preocupărilor pe care le identificase în cadrul procedurii deschise în baza articolului 82 CE.
- ⁶² Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 80 și următoarele din concluzii, Comisia a concluzionat, după ce a luat cunoștință de rezultatele investigației efectuate pe piață, că angajamentele comune nu erau apte să soluționeze problemele în materie de concurență pe care le identificase.

- ⁶³ Tribunalul nu ar fi putut statua că, în speță, Comisia a săvârșit o eroare vădită de apreciere decât dacă ar fi constatat că concluzia Comisiei era în mod evident nefondată, având în vedere elementele fapt stabilite de aceasta.
- ⁶⁴ Totuși Tribunalul nu face nicidecum o astfel de constatare.
- ⁶⁵ În schimb, acesta a examinat alte soluții mai puțin constrângătoare în vederea aplicării principiului proporționalității, inclusiv eventuale adaptări ale angajamentelor comune, la punctele 128 și 129, precum și la punctele 137-153 din hotărârea atacată.
- ⁶⁶ La punctele 129-136 din această hotărâre, Tribunalul a exprimat propria apreciere divergentă a capacității angajamentelor comune de a elimina problemele în materie de concurență identificate de Comisie înainte de a concluziona, la punctul 154 din hotărârea menționată, că pentru întreprinderi existau, în speță, soluții alternative mai puțin constrângătoare decât interdicția totală a operațiunilor.
- ⁶⁷ Procedând astfel, Tribunalul, în loc să controleze legalitatea aprecierii Comisiei, a prezentat propria apreciere cu privire la împrejurări economice complexe și astfel a înlocuit aprecierea Comisiei cu propria apreciere, aducând, prin urmare, atingere marjei de apreciere a acesteia.
- ⁶⁸ Eroarea astfel săvârșită de Tribunal justifică, prin ea însăși, anularea hotărârii atacate.

- 69 În consecință, nu este necesar să se examineze celelalte argumente invocate de Comisie în susținerea celui de al doilea aspect al primului motiv.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe interpretarea și pe aplicarea greșită de către Tribunal a dreptului de a fi audiat

Cu privire la admisibilitate

- 70 Alrosa consideră că argumentele dezvoltate de Comisie, întemeiate pe erori de drept săvârșite de Tribunal în cadrul aprecierii dreptului la apărare, sunt inoperante întrucât sunt îndreptate împotriva unui motiv neesențial al hotărârii atacate.
- 71 Această argumentație formulată de Alrosa trebuie respinsă. Chiar dacă această parte a raționamentului a fost prezentată de Tribunal cu titlu suplimentar, aceasta constituie, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 135 din concluzii, un pilon autonom al hotărârii, pe care se întemeiază anularea deciziei în litigiu, astfel cum reiese clar din cuprinsul punctului 204 din această hotărâre. Rezultă de aici că jurisprudența potrivit căreia Curtea respinge de la bun început criticile îndreptate împotriva unei motivări neesențiale a unei hotărâri a Tribunalului, întrucât aceasta nu poate determina anularea hotărârii, nu este aplicabilă motivului în discuție.

Cu privire la fond

72 În cadrul celui de al doilea motiv formulat, Comisia invocă patru critici:

- constatarea efectuată de Tribunal, potrivit căreia a fost încălcat dreptul Alrosa de a fi audiată, nu este motivată;
- Tribunalul s-a pronunțat *ultra petita* și a încălcat dreptul la un proces echitabil;
- Tribunalul a interpretat în mod greșit domeniul de aplicare al dreptului Alrosa de a fi audiată;
- Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a considerat că motivul formulat de Alrosa întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi audiată este fondat, fără să fi constatat în mod clar că această pretinsă încălcare avea efecte asupra soluționării litigiului.

73 Mai întâi, trebuie examinate argumentele formulate de Comisie în ceea ce privește aprecierea de către Tribunal a domeniului de aplicare al dreptului Alrosa de a fi audiată.

— Argumentele părților

- ⁷⁴ Comisia consideră că transmiterea către Alrosa, în cadrul reuniunii din 27 octombrie 2005, a unui rezumat al comentariilor formulate de terți drept răspuns la consultarea pieței a permis protejarea dreptului la apărare de care se putea prevala Alrosa. În opinia Comisiei, acordarea în favoarea Alrosa a posibilității de a formula comentarii privind angajamentele individuale ale De Beers și observațiile terților nu constituie o obligație, întrucât Comisia ar fi indicat în mod clar că respinge angajamentele comune, alegere pe care era pe deplin îndreptățită să o facă, de vreme ce nu era obligată să respecte nicio propunere de angajament. Comisia subliniază că dispune de posibilitatea de a respinge, în orice moment, o propunere de angajament.
- ⁷⁵ În plus, Comisia consideră că nu s-a pus niciodată problema unor angajamente unilaterale care să fie asumate doar de Alrosa, întrucât Comisia nu deschisese decât două investigații distincte, una împotriva De Beers singură, în temeiul articolului 82 CE, iar cealaltă împotriva De Beers și Alrosa, în temeiul articolului 81 CE. Comisia apreciază că, din moment ce De Beers a fost singura care a propus angajamente unilaterale în urma reuniunii din 27 octombrie 2005, răspunzând astfel preocupărilor privind articolul 82 CE, nu exista niciun motiv ca Alrosa să fie inclusă în negocierile desfășurate cu De Beers și nici să i se furnizeze o copie a propunerii de angajament formulate de aceasta din urmă, ceea ce totuși a făcut, permițând astfel Alrosa să îi comunice observațiile sale.
- ⁷⁶ Comisia subliniază că respingerea angajamentelor comune nu constituie nici un act supus căilor de atac, nici o decizie a Comisiei și nici chiar o măsură care să poată afecta situația juridică a unei părți. Nicio parte vizată de o procedură privind o încălcare, inițiată doar în temeiul articolului 81 CE în ceea ce privește societatea Alrosa, nu poate beneficia de dreptul de a obține acceptarea sau respingerea propunerii sale de angajament, iar aceasta pentru motive speciale. În opinia acestei instituții, nu există nici dreptul de a formula comentarii cu privire la o propunere de angajament prezentată de alte părți.

- 77 În plus, Comisia susține că, în hotărârea atacată, Tribunalul se întemeiază pe ipoteza potrivit căreia societății Alrosa ar fi trebuit să i se recunoască, pentru procedura considerată în ansamblu, drepturile acordate unei „întreprinderi în cauză” în sensul Regulamentului nr. 1/2003.
- 78 Or, ar rezulta clar din însuși modul de redactare a articolului 7 alineatul (1) și a articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 că noțiunea „întreprindere în cauză” face referire la întreprinderile care au încălcat dispozițiile articolului 81 CE sau 82 CE sau împotriva cărora Comisia intenționează să adopte o decizie, întemeindu-se pe preocupări privind încălcarea respectivă. O societate care ar încheia un acord cu o întreprindere care ar abuza de poziția sa dominantă nu ar dobândi calitatea de „coautor” al încălcării articolului 82 CE și nici pe cea de „întreprindere în cauză” în sensul acestui articol.
- 79 Astfel, în opinia Comisiei, din distincția clară care există între statutul „întreprinderilor în cauză” și cel al „terților interesați” rezultă că o „conexitate” între procedurile deschise în temeiul articolelor 81 CE și 82 CE nu poate determina ca un terț interesat să dobândească calitatea de „întreprindere în cauză”. În consecință, Comisia consideră că, deși Alrosa, în calitate de terț interesat, avea dreptul să își prezinte punctul de vedere asupra angajamentelor individuale propuse de către De Beers, aceasta nu avea dreptul să determine amânarea unei decizii privind aceste angajamente până la momentul la care ar fi putut formula observații privind respingerea angajamentelor comune.
- 80 Presupunând că s-ar ține cont de o pretinsă conexitate între procedurile deschise în temeiul articolelor 81 CE și 82 CE sau chiar că nu ar fi existat decât o „singură procedură”, astfel de împrejurări nu ar fi suficiente pentru a extinde domeniul de aplicare al drepturilor procedurale acordate Alrosa. Nici măcar „întreprinderile în cauză” într-o procedură deschisă în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 nu ar avea dreptul să solicite ca angajamentele lor să devină obligatorii.

- ⁸¹ Alrosa susține în această privință că argumentul fundamental pe care l-a invocat și pe care Tribunalul l-a admis, la punctele 194 și 196 din hotărârea atacată, s-a întemeiat pe faptul că, prin decizia în litigiu, Comisia nu putea să îi interzică definitiv să vândă diamante brute către De Beers, întrucât această decizie are un efect echivalent celui al unei decizii adoptate în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, fără ca acestea să i se fi oferit posibilitatea să fie audiată în vreo etapă a procesului care s-a finalizat cu adoptarea deciziei menționate.
- ⁸² Alrosa susține că Tribunalul s-a pronunțat în sensul că procedurile desfășurate de Comisie în temeiul articolelor 81 CE și 82 CE au fost întotdeauna considerate, în fapt, drept o singură procedură atât de către Comisie, cât și de Alrosa și de către De Beers. În opinia acesteia, este clar că, în speță, Comisia a inițiat nu două proceduri distincte, ci o singură procedură integrată, întemeiată pe un ansamblu de fapte și inițiată în temeiul articolului 81 CE împotriva Alrosa și De Beers și în temeiul articolului 82 CE împotriva De Beers singură.
- ⁸³ Alrosa consideră că Tribunalul ar fi putut respinge argumentul Comisiei pentru singurul motiv că, întrucât decizia în litigiu are ca efect interzicerea permanentă a oricărei vânzări de diamante către De Beers, aceasta ar impune ca Alrosa să beneficieze de toate drepturile recunoscute destinatarului unei decizii de acest tip.
- ⁸⁴ Alrosa susține că, presupunând că ar fi putut fi considerată drept un simplu terț afectat în mod „direct” și „nefavorabil” prin decizia în litigiu, Comisia ar fi trebuit totuși să îi comunice motivele respingerii angajamentelor comune și să îi acorde posibilitatea de a fi audiată cu privire la această respingere, precum și cu privire la propunerea unilaterală care a condus la o interdicție permanentă a oricărei vânzări de diamante brute către De Beers.

— Aprecieria Curții

⁸⁵ În hotărârea atacată, Tribunalul pornește de la premisa potrivit căreia, în împrejurările din speță, având în vedere în special faptul că procedurile desfășurate de Comisie în temeiul articolelor 81 CE și 82 CE au fost întotdeauna considerate, în fapt, drept o singură procedură atât de către Comisie, cât și de către De Beers și de Alrosa, acesteia din urmă ar fi trebuit să i se recunoască drepturile acordate unei „întreprinderi în cauză” în sensul Regulamentului nr. 1/2003, deși, *stricto sensu*, aceasta nu avea calitatea de „întreprindere în cauză” în procedura inițiată în temeiul articolului 82 CE.

⁸⁶ Tribunalul, după ce a recunoscut, la punctul 195 din hotărârea atacată, că, în speță, Comisia era în mod cert îndreptățită să aprecieze, după primirea observațiilor terților, că angajamentele comune nu răspundeau preocupărilor prezentate în cadrul evaluării sale preliminare, cu toate acestea, la punctul 196 din această hotărâre, s-a pronunțat în sensul că respectarea dreptului de a fi audiat impune, într-un caz precum cel din speță, pe de o parte, ca întreprinderile care au propus angajamente să fie informate cu privire la elementele esențiale de fapt pe care s-a întemeiat Comisia pentru a solicita noi angajamente și, pe de altă parte, ca ele să se poată exprima în această privință. Or, în speță, Alrosa a beneficiat doar de o informare sumară referitoare la concluziile pe care Comisia le-a tras din observațiile terților. În special, în cursul reuniunii din 27 octombrie 2005, Alrosa a primit un rezumat al observațiilor terților și a fost informată cu privire la cuprinsul angajamentelor pe care Comisia le aștepta de la părți ca urmare a rezultatului negativ al consultării terților, și anume încetarea oricărei relații începând din anul 2009 și o nouă propunere de angajamente pe această bază.

⁸⁷ Tribunalul a concluzionat, la punctul 201 din hotărârea atacată, că Alrosa nu a beneficiat de posibilitatea de a-și exercita pe deplin dreptul de a fi audiată cu privire la angajamentele individuale ale De Beers ca urmare a faptului că observațiile terților îi

fuseseră transmise în același timp cu extrasul din angajamentele individuale ale De Beers, fiind astfel pusă în imposibilitatea de a răspunde la acestea în mod util și de a propune noi angajamente comune împreună cu De Beers.

- ⁸⁸ Trebuie amintit în această privință că, în speță, Comisia a inițiat două proceduri, una în temeiul articolului 81 CE, privind comportamentul pe piața diamantelor brute al De Beers și Alrosa, iar cealaltă în temeiul articolului 82 CE, privind practicile unilaterale ale De Beers. În cadrul acestor două proceduri, au fost adresate separat către De Beers și, respectiv, către Alrosa comunicări privind obiecțiunile. De aici rezultă că Alrosa nu ar fi putut avea calitatea de „întreprindere în cauză” decât în cadrul procedurii inițiate în temeiul articolului 81 CE, în care nu a fost adoptată nicio decizie. În acest cadru, Alrosa nu se poate prevala, așadar, de drepturi procedurale care revin doar părților la procedura privind angajamentele individuale, acestea din urmă fiind propuse de către De Beers în cadrul procedurii administrative privind aplicarea articolului 82 CE, având referința COMP/E-2/38.381, care a fost finalizată prin decizia în litigiu.

- ⁸⁹ Astfel, așa cum a arătat avocatul general la punctele 176 și 177 din concluzii, numai în cazul în care s-ar putea demonstra că, fără un motiv obiectiv, Comisia a inițiat două proceduri distincte referitoare la o situație de fapt unitară, ar trebui să i se recunoască Alrosa drepturile acordate unei întreprinderi în cauză în cadrul procedurii deschise în temeiul articolului 82 CE. Totuși, Tribunalul nu a constatat în speță un astfel de abuz de putere din partea Comisiei și de altfel nu avea niciun motiv pentru aceasta. Astfel, Comisia era îndreptățită în mod obiectiv să inițieze două proceduri administrative distincte, întrucât acestea se bazau pe temeuri juridice materiale diferite, și anume articolul 81 CE, pe de o parte, și articolul 82 CE, pe de altă parte. În ceea ce privește procedura inițiată în temeiul articolului 82 CE, numai De Beers putea, în calitatea sa de întreprindere pretins dominantă pe piață, să fie destinatară comunicării privind obiecțiunile și a deciziei Comisiei prin care a fost finalizată această procedură.

- ⁹⁰ Astfel fiind, o întreprindere terță care se consideră afectată printr-o decizie adoptată în temeiul articolului 7 sau 9 din Regulamentul nr. 1/2003 are posibilitatea să își protejeze drepturile prin intermediul formulării unei acțiuni împotriva acestei decizii. Totuși, de aici nu decurge faptul că o astfel de întreprindere, precum în speță Alrosa, dobândește calitatea de „parte în cauză” în sensul articolului 27 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.
- ⁹¹ Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 175 din concluzii, în cadrul procedurii referitoare la aplicarea articolului 82 CE, care s-a finalizat cu adoptarea deciziei în litigiu, Alrosa dispunea, așadar, numai de drepturile mai restrânse ale unui terț interesat.
- ⁹² Pe de altă parte, trebuie arătat că, în raționamentul său, Tribunalul s-a întemeiat pe o teză greșită, potrivit căreia Comisia avea obligația să furnizeze Alrosa o explicație motivată privind temeiurile pentru care observațiile terților modificaseră poziția sa referitoare la caracterul adecvat al angajamentelor comune, pentru a-i permite să propună noi angajamente comune împreună cu De Beers.
- ⁹³ În această privință, pe de o parte, la punctul 196 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că, în speță, Alrosa a beneficiat doar de o informare sumară referitoare la concluziile pe care Comisia le-a tras din observațiile terților și, pe de altă parte, la punctul 201 din această hotărâre, a arătat că versiunea neconfidențială a observațiilor terților i-a fost transmisă tardiv și în același timp cu extrasul din angajamentele individuale ale De Beers, Alrosa fiind astfel pusă în imposibilitatea de a răspunde la acestea în mod util și de a propune noi angajamente comune împreună cu De Beers.

- ⁹⁴ Or, trebuie arătat că acceptarea de către Comisie a angajamentelor individuale propuse de către De Beers nu depindea de poziția Alrosa sau a oricărei alte întreprinderi în această privință. Rezultă din articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 că, pentru a face obligatorie sau pentru a refuza o propunere de angajament, Comisia dispune de o largă marjă de apreciere.
- ⁹⁵ Rezultă din considerațiile precedente că și al doilea motiv de recurs este fondat, în măsura în care, pe de o parte, Tribunalul a interpretat în mod greșit noțiunea „întreprindere în cauză”, în sensul Regulamentului nr. 1/2003, comparând situația juridică a Alrosa în cadrul procedurii privind angajamentele individuale cu cea a De Beers, și, pe de altă parte, Tribunalul s-a întemeiat pe o teză greșită, potrivit căreia Comisia avea obligația să justifice respingerea angajamentelor comune și să propună Alrosa să îi prezinte noi angajamente comune împreună cu De Beers.
- ⁹⁶ În consecință, nu este necesar să se analizeze celelalte argumente invocate de Comisie în cadrul celui de al doilea motiv.
- ⁹⁷ Prin urmare, hotărârea atacată trebuie anulată.

Cu privire la acțiunea formulată în primă instanță

- ⁹⁸ Conform articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care anulează decizia Tribunalului, Curtea poate să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată.

99 Întrucât cauza este în stare de judecată, se impune soluționarea pe fond a acțiunii formulate de Alrosa care vizează anularea deciziei în litigiu.

100 La Tribunal, Alrosa a invocat trei motive în susținerea acțiunii sale, întemeiate, în primul rând, pe încălcarea dreptului de a fi audiat, în al doilea rând, pe încălcarea prin decizia în litigiu a prevederilor articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 care interzic să se impună unei întreprinderi în cauză, cu atât mai mult pe o durată nelimitată, angajamente pe care aceasta nu și le-a asumat în mod voluntar și, în al treilea rând, pe caracterul excesiv al angajamentelor făcute obligatorii, cu încălcarea articolului 9 din regulamentul menționat, a articolului 82 CE, a libertății contractuale și a principiului proporționalității.

Argumentele părților

101 În primul rând, Alrosa susține că decizia în litigiu încalcă dreptul de a fi audiat, care constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii, recunoscut în mai multe rânduri de Curte și care, în cadrul cazurilor în materie de concurență, include atât obligația Comisiei de a comunica obiecțiunile sale către întreprinderea în cauză, cât și dreptul acesteia din urmă de a răspunde la respectivele obiecțiuni. Or, după ce a primit comentariile terților, Comisia nu ar fi exprimat „noi preocupări semnificative”. În consecință, modificarea concluziilor Comisiei nu s-ar explica decât prin „propria analiză” făcută de Direcția Generală Concurență, în urma căreia Comisia nu i-ar fi dat posibilitatea să beneficieze de dreptul de a fi audiată în această privință.

102 Faptul că Alrosa nu ar fi în mod oficial parte la procedura inițiată în temeiul articolului 82 CE nu ar priva-o de dreptul de a fi audiată, întrucât direcția generală menționată ar fi recunoscut într-o scrisoare din 8 februarie 2006 că „împrejurări excepționale”

ar justifica faptul ca aceasta să fie audiată în calitate de întreprindere vizată în mod direct și individual.

- 103 Comisia răspunde că Alrosa nu era parte la procedura în discuție și ridică problema temeiului juridic pe care se bazează Alrosa pentru a invoca dreptul de a fi audiată.
- 104 Cu privire la scrisoarea menționată din 8 februarie 2006, Comisia consideră că dreptul de a fi audiat în cursul procedurii inițiate în temeiul articolului 82 CE, de care se prevalează Alrosa și care a fost recunoscut de consilierul-auditor în aceeași scrisoare, avea un domeniu de aplicare diferit de cel al dreptului acordat întreprinderilor care fac obiectul unei investigații a Comisiei.
- 105 Deși Alrosa a avut o poziție specială în cadrul procedurii, Comisia consideră că, întrucât aceasta a avut doar calitatea de terț interesat, dreptul de a fi audiat se limita în privința sa la a furniza observații, ceea ce a fost invitată să facă în mai multe etape ale procedurii. Comisia susține că Alrosa a beneficiat, așadar, pe deplin de dreptul de a fi audiată.
- 106 În al doilea rând, Alrosa susține că decizia în litigiu încalcă articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 care, în opinia sa, acordă competență Comisiei să nu accepte angajamentele individuale, ci doar angajamentele comune. De asemenea, articolul 9 ar trebui interpretat în sensul că o decizie care face obligatorii anumite angajamente nu trebuie adoptată decât pentru o durată determinată.

- 107 Comisia susține că termenii „întreprinderi în cauză” nu implică faptul că pot fi propuse doar angajamente comune prezentate de toate întreprinderile care sunt afectate sau care pot fi afectate de angajament. O astfel de interpretare ar presupune că toate întreprinderile care sunt părți la acordurile în cauză, chiar dacă nu sunt vizate de procedura inițiată în temeiul articolului 82 CE, ar trebui să prezinte în mod oficial angajamente și să fie destinatarele deciziei adoptate în temeiul articolului 9 menționat. Or, în opinia Comisiei, întrucât procedura inițiată în temeiul articolului 82 CE nu s-a referit decât la susținerea privind săvârșirea unui abuz de poziție dominantă de către De Beers, aceasta din urmă a fost singura întreprindere care a propus angajamente și singura destinatară a deciziei adoptate în temeiul aceluiași articol 9.
- 108 Cu privire la pretinsa obligație a Comisiei de a nu accepta angajamente decât pentru o durată limitată, Comisia consideră că această susținere se întemeiază pe o interpretare greșită a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003. Faptul că decizia Comisiei prin care se acceptă angajamente „poate” fi adoptată pentru o durată limitată nu poate obliga această instituție să adopte decizia pentru o astfel de durată.
- 109 În al treilea rând, Alrosa susține că interdicția impusă De Beers de a achiziționa diamante brute de la aceasta încalcă articolul 82 CE și articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 întrucât instituie în privința părților în cauză o interdicție absolută și potențial nelimitată de a încheia contracte, care este nejustificată în speță. Astfel, decizia în litigiu ar încălca principiul fundamental privind libertatea de a încheia contracte.
- 110 În plus, o interdicție absolută nu ar fi necesară pentru a răspunde preocupărilor Comisiei în materie de concurență în temeiul articolului 82 CE. Alrosa susține că, în această privință, decizia în litigiu ar încălca principiul proporționalității.
- 111 Comisia susține că libertatea de a încheia contracte este limitată în special de articolele 81 CE și 82 CE.

- 112 Aceasta nu contestă argumentul potrivit căruia principiul proporționalității se extinde și la o analiză a impactului asupra terților, însă afirmă că a luat în considerare în mod adecvat interesele comerciale legitime ale Alrosa.
- 113 Comisia susține că misiunea sa principală consta în a controla dacă angajamentele individuale ale De Beers erau suficiente pentru a răspunde preocupărilor sale în materie de concurență. Aceasta consideră că, la prima vedere, De Beers putea propune angajamente care să nu depășească ceea ce era necesar pentru a răspunde în mod suficient preocupărilor respective. Comisia adaugă că nu avea în niciun caz obligația de a analiza alte ipoteze care să depășească sau chiar să nu depășească angajamentele propuse în mod concret de către De Beers, fiind efectiv necesară doar o comparație cu precedentă propunere a unor angajamente comune.
- 114 Din analiza realizată de Comisie ar rezulta că angajamentele comune propuse nu răspundeau în mod satisfăcător preocupărilor sale în materie de concurență. De asemenea, Comisia consideră că erau necesare alte angajamente care să depășească aceste angajamente comune.
- 115 În opinia Comisiei, Tribunalul nu avea sarcina de a stabili, prin efectuarea unei aprecieri economice complexe, dacă angajamentele propuse erau suficiente pentru a răspunde preocupărilor sale în materie de concurență, ci sarcina de a se limita să verifice dacă decizia în litigiu cuprinde sau nu cuprinde o eroare vădită de apreciere. Astfel, ar fi necontestat faptul că în domeniul avut în vedere Comisia dispune de o largă marjă de apreciere.

- 116 Comisia amintește că, întrucât nu a primit altă propunere a unor angajamente, singura posibilitate alternativă pe care o avea la dispoziție consta în redeschiderea procedurii care să determine adoptarea unei decizii în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, eventual atât împotriva Alrosa, cât și împotriva De Beers, această posibilitate putând doar cu dificultate să fie calificată drept mijloc mai adecvat pentru a răspunde preocupărilor sale în materie de concurență.
- 117 Comisia apreciază, așadar, că angajamentele individuale propuse de către De Beers, făcute obligatorii prin decizia în litigiu, erau adecvate și necesare pentru a răspunde preocupărilor respective și că pretinsa încălcare a principiului proporționalității nu este în consecință dovedită.

Aprecierea Curții

- 118 Rezultă din considerațiile prezentate la punctele 85-95 din prezenta hotărâre că primul motiv invocat în primă instanță nu poate fi admis.
- 119 Astfel, toate criticile invocate de Alrosa în cadrul motivului menționat se întemeiază pe premisa potrivit căreia aceasta ar fi trebuit să beneficieze de drepturi procedurale mai largi decât cele acordate în mod obișnuit terților interesați. Or, această premisă a fost în mod expres îndepărtată la punctul 91 din prezenta hotărâre.
- 120 În ceea ce privește al doilea și al treilea motiv invocate în primă instanță, acestea trebuie de asemenea respinse. Astfel, rezultă din ansamblul considerațiilor cuprinse în prezenta hotărâre că, prin adoptarea deciziei în litigiu, Comisia nu a săvârșit nici o eroare de drept, nici vreo eroare vădită de apreciere și nici nu a încălcat principiul

proportionalității. Alrosa nu a reușit să dovedească faptul că angajamentele individuale propuse de către De Beers și făcute obligatorii de Comisie depășeau în mod vădit ceea ce era necesar pentru a răspunde preocupărilor exprimate de aceasta din urmă în evaluarea sa preliminară.

- ¹²¹ În consecință, trebuie respinse toate motivele invocate de Alrosa împotriva deciziei în litigiu și trebuie respinsă acțiunea formulată de aceasta la Tribunal.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- ¹²² În conformitate cu articolul 122 primul paragraf din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

- ¹²³ Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Alrosa la plata cheltuielilor de judecată, iar Alrosa a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată aferente atât recursului, cât și procedurii în primă instanță.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

- 1) Anulează Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 11 iulie 2007, Alrosa/Comisia (T-170/06).**
- 2) Respinge acțiunea formulată de Alrosa Company Ltd la Tribunalul de Primă Instanță al Comunităților Europene.**
- 3) Obligă Alrosa Company Ltd la plata cheltuielilor de judecată aferente atât recursului, cât și procedurii în primă instanță.**

Semnături